

Процесс производства капитала. – М. : Политиздат, 1988. – 891 с.

12. Пашигорева Г. И. Системы управленческого учета и анализа / Г. И. Пашигорева, О. С. Савченко. – СПб. : Питер, 2003. – 176 с.

13. Реслер М. В. Облік витрат і доходів операційної діяльності: [монографія] / М. В. Реслер. – Мукачево: Карпатська вежа, 2009. – 208 с.

14. Сахарцева І. І. Бухгалтерський облік : [навч. посіб.] / І. І. Сахарцева, Г.А. Семенов, Г.М. Бескоста; За ред. І.І. Сахарцевої. – К.: Кондор, 2009. – 556 с.

15. Сей Ж.-Б. Трактат по политической экономии [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://readbookz.com/book/135/3831.html>.

16. Сопко В.В. Бухгалтерський облік: [навч. посіб.] – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2000. – 578 с.

17. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: підручн. – 3-тє вид. доп. і перероб. – К.: Алерта, 2008. – 926 с.

18. Турило А. М., Кравчук Ю.Б., Турило А.А. Управління витратами підприємства: навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 120 с.

19. Фінансова діяльність підприємства : [підруч.] / О. М. Бандурка, М. Я. Коробов, П. І. Орлов та ін. – К. : Либідь, 2003, – 384 с.

20. Хорнгрен Ч. Г., Фостер Дж. Бухгалтерский учет: управленческий аспект : [науч. изд.] / Ч. Г. Хорнгрен, Дж. Фостер; пер. с англ. / Под ред. Я. В. Соколова. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 416 с.

21. Цал-Цалко Ю. С. Витрати підприємства: [навч. посіб.] – К.: ЦУЛ, 2002. – 656 с.

УДК 657

Маначинська Ю.А.,

к.е.н., старший викладач кафедри обліку і аудиту
Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

АКТУАРНИЙ ОБЛІК: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ СТАТЕЙ ЗВІТНОСТІ

Активні фінансові ринки зумовлюють першочергову потребу у переорієнтації традиційних облікових оцінок на сучасні потреби щодо реальної характеристики вартості бізнесу, зокрема, за умов його продажу, як цілісного майнового комплексу. Детальну інформацію щодо приросту економічної вартості господарюючого суб'єкта може надати змістове наповнення актуарного балансу.

Саме дана звітна форма в системі актуарного обліку базується на інших підходах до застосування оціночних характеристик, зокрема, прерогатива надається оцінці за справедливою вартістю.

Користувачів звітності, більшою мірою цікавить інформаційне наповнення Балансу (Звіту про фінансовий стан), ніж дані Звіту про прибутки і збитки, оскільки саме Баланс дає можливість визначити приріст капіталу в цілому. При цьому, джерелами зростання чистих активів, окрім традиційних

фінансових результатів можуть виступати, як збільшення самого капіталу господарюючого суб'єкта, так і зростання вартості його майна. Саме тому, на думку зарубіжних вчених Я. В. Соколова, В. Я. Соколова традиційне поняття прибутку витісняється показником «сукупного доходу» (comprehensive income), який демонструє зміну справедливій вартості чистих активів суб'єкта господарювання [1, с.247].

Актуарний облік – для відображення реальної зміни чистих фінансових активів та зобов'язань застосовує оцінку за справедливою вартістю з досить різноманітною природою: у вигляді поточних ринкових оцінок; дисконтованих оцінок чистого виторгу від реалізації (МСФЗ 32, 39, 41), дисконтованих оцінок очікуваних доходів від використання активів (МСФЗ 40).

Джон Кей на шпальтах газети The Financial Times [2] відзначає, що справедлива вартість – це зовсім не ринкова ціна, а переконання, що єдиною мірою вартості є та сума грошей, яку хтось готовий заплатити, є помилковим. Фундаментальна вартість активу є похідною від грошового потоку, доходів або корисності, які генерує цей актив. Ціни можуть відхилятися від фундаментальної вартості тому, що майбутні грошові потоки, доходи або корисність, є невизначеними, або за інерцією переоцінені чи недооцінені активи можуть ще більше подорожчати або знецінитися.

Виходячи з теорії різноманітності балансів Ж. П. Саварі необхідність вживання оцінки за справедливою вартістю, на думку М. І. Кутера повинна бути визначена, як мета побудови балансу, який обумовлюється інтересами користувачів. Для характеристики минулих подій найбільш доречною виступає історична оцінка. Проте в сучасних умовах для широкого кола зовнішніх користувачів про адекватну оцінку активів і зобов'язань економічного суб'єкта на даний момент часу, здобуття якої можливо в основному при вживанні оцінки за справедливою вартістю. Тому збереження якості доцільності інформації можливо в основному в рамках даної концепції оцінки [3, с. 155]

У системі МСФЗ рахунок прибутків і збитків відіграє меншу роль, чим в традиційному обліку, це обумовлено першочергово тією обставиною, що облік ведеться на користь інвесторів, а не адміністраторів. При цьому перших цікавить зміна його майна, ринкова капіталізація об'єктів його інвестицій, що більшою мірою визначається показниками чистих активів, чим обліковим прибутком.

Я. В. Соколов, В. Я. Соколов роблять акцент, що перехід на справедливу вартість – це ніщо інше, як заміна оцінки по собівартість оцінкою за поточними ринковими цінами. Ця заміна, досить за логічною послідовністю виходить з прерогативи Балансу (Звіту про фінансовий стан). Оскільки останній є рівністю засобів і їх джерел, завжди виникає бажання дізнатись, скільки ж ці засоби вартують саме на певну дату його складання, визначити, яка яка ж вартість капіталу господарюючого суб'єкта в цілому [1].

Крім того, Звіт про фінансовий стан, який базується на поточній оцінці не являється чимось новим. На думку зарубіжних вчених, які розкривали історичні аспекти становлення бухгалтерського обліку, як науки, – в теорії обліку поточні оцінки завжди мали прерогативу, що було викликане превалюванням статичної

концепції бухгалтерського балансу (Звіту про фінансовий стан), метою якого, першочергово, був захист інтересів кредиторів [1, с.249].

З. С. Туяков надаючи класифікацію оцінок залежно від впливу на якісну характеристику інформації бухгалтерської звітності, стосовно реалізації такої якісної характеристики, як доцільність і істотність, пріоритетною оцінкою, для збереження якості вважає оцінку за справедливою вартістю [4, с.319]. Так, вчений притримується думки М. І. Кутера [3], що доцільність (релевантність) інформації допомагає користувачеві під час оцінки минулих, теперішніх і майбутніх подій. Остання і породжується прерогативою оцінки за справедливою вартістю в ході здійснення сучасних обліково-аналітичних процедур в цілому на такій стадії розвитку бухгалтерського обліку, як актуарна.

Література:

1. Соколов Я. В., Соколов В. Я. История бухгалтерского учета [Текст] / Я. В. Соколов, В. Я. Соколов : учебник. – [2-е из., переработ. и доп.]. – М. : Финансы и статистика, 2006. – 288 с.

2. John Kay Fair value is not the same as market price / John Kay // The Financial Times, 17.04.2013 / зреферував О. Радимський // [Електронний ресурс]. – доступ: <http://zgroup.com.ua/artile.php=5390>

3. Кутер М. И. Теория бухгалтерского учета [Текст] / М. И. Кутер : ученик. [2-е изд., перераб. и доп.] М. : Финансы и статистика, 2002. – с. 640

4. Туяков З. С. Системный подход к классификации стоимостных оценок в бухгалтерском учете / З. С. Туяков // Вестник ОГУ. - № 10 / Октябрь. – 2006. – Ч. 2. – С. 312 – 321.

УДК 657

Мельник Н.Г.,

к.е.н., доцент кафедри обліку
в державному секторі економіки та сфері послуг,
Тернопільський національний економічний університет

ТРАНСПАРЕНТНІСТЬ ОБЛІКУ ЯК ВИМОГА СУЧАСНОСТІ

Поняття «транспарентність» походить від латинського слова «transparens», яке означає прозорість. Стосовно обліку, на наш погляд, цей термін передбачає інформаційну прозорість, відсутність секретності. Найчастіше поняття транспарентності застосовується до облікових та звітних даних, які передаються користувачам відповідними засобами комунікації. Проблема забезпечення транспарентності особливо актуальна в міжнародному контексті, оскільки відмінності в національних стандартах обліку та формування звітності не забезпечують користувачам достатньої впевненості у прозорості та відповідності запитам отриманої інформації.

Науковці різних країн світу почали розглядати поняття транспарентності обліку на глобальному рівні на початку ХХІ століття. Головним поштовхом для цього стали фінансові скандали, пов'язані з недостовірністю облікових даних